

Ольга ГОЛДОВАНСЬКА, Валентина НАДОЛЬСЬКА

Досвід роботи Волинського краєзнавчого музею з дитячою аудиторією

В сучасному суспільстві важливе місце відводиться освіті та вихованню підростаючого покоління, формуванню у його представників любові до рідного краю, поваги до пам'яток старовини. Всі ці аспекти у своїй діяльності повинні враховувати музеї – головні заклади культури будь-якої держави. Їх важливість детермінувала появу і розвиток нової наукової дисципліни – музейної педагогіки, яка вивчає питання, пов'язані з роботою музейних працівників із дитячою аудиторією.

Сучасна музейна педагогіка розвивається в руслі проблем музейної комунікації і спрямована в першу чергу на вирішення завдань активізації творчих здібностей особи. З цієї метою розробляються різноманітні методики роботи з відвідувачами, які дозволяють змінити їх роль і позиції в музейно-педагогічному процесі. Музейна педагогіка базується на диференційованому підході до різних категорій відвідувачів, однак її основна увага зосереджена на дитячій і підлітковій аудиторії. Провідною тенденцією музейної педагогіки стає перехід від одиничних і епізодичних контактів з відвідувачами, до створення багатоступінчатої системи музейної освіти, залучення до музею і культури найширшої аудиторії [10, 318].

Одним з головних осередків розвитку освіти та культури Волинської області є Волинський краєзнавчий музей. Працівники музею беруть активну участь у впровадженні в практику діяльності закладу музейної педагогіки. Дитяча та юнацька аудиторія завжди була найчисельнішою ланкою серед відвідувачів, і тому робота саме з цією категорією екскурсантів є найбільш перспективною.

Впродовж 1991-2009 рр. в музеї та його відділах було проведено низку різноманітних заходів, спрямованих на розвиток і виховання дітей, ознайомлення їх з роботою музею. Для дошкільнят і учнівської молоді організовано різноматематичні свята, лекції, ранки, зустрічі з ветеранами, відомими особистостями Волинського краю. Протягом 1991-1992 рр. працівниками музею були розроблені сценарії і проведено дитячі ранки «В гостях у золотій осені», «Корзинка грибника», «Ой хто, хто Миколая любить?», свято Червоної калини, вечір «Ми матір називаємо святою» (до Дня Матері) [2, 9]. Вони взяли активну участь у підготовці та проведенні Міжнародного фестивалю українського фольклору «Берегиня», в обласному огляді різдвяних вертепів та конкурсі «Волинська красуня» [1, 8].

Тематика заходів для школярів постійно розширюється і пов'язана з

циклом календарної обрядовості і традицій українського народу (дитячий ранок «На щастя, на здоров'я, на Новий рік!», різдвяне дійство «Ясен світ Коляди», тематичний вечір «Писанковий дивосвіт», свято Св. Миколая, свято «Народні традиції» та ін.) [4, 9-10], краєзнавством Волині (дитячі ранки – «Волинь моя дзвінкий, квітучий край», «День зустрічі птахів», тематичні вечори «Т. Г. Шевченко і Волинь», «Найрідніший рідний край Волинь», «Д. А. Тютковський і Волинь», вечір-портрет «С. М. Цинкаловський» та ін.) [5, 10-11], історією України (вечір-реквієм до дня пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр., тематичний вечір «Матері Божій! Матері земній! Матері України! Присвячується», «Богдан Хмельницький – гетьман України», «Дорога за океан» (до 105-ої річниці еміграції українських поселенців у Канаді) та ін.) [6, 10-11]. До початку навчального року в музеї організовують День знань для учнів шкіл м. Луцька [8, 16].

З 1994 року у Волинському краєзнавчому музеї проводиться щорічний обласний конкурс до Великодніх свят на кращу писанку Волині. У ньому беруть участь як знані майстри так і юні початківці. Напередодні свята Великодня у музеї працює школа писанкарства «Чарівний писачок». Музей пропонує всім бажаючим навчитись розписувати воском і фарбувати пасхальні яйця у традиціях волинської писанки. І кожного року перед Великоднем школярі та студенти із захопленням опановують мистецтво розписування великодніх яєць [10, 319]. Така форма роботи дозволяє відроджувати в краї призабуті традиції писанкарства.

Працівники музею долучаються до проведення масової роботи у таборах відпочинку школярів області. Лекції, екскурсії та виставки з урахуванням особливостей аудиторії були розроблені для допризывної молоді.

Для школярів і студентів працівниками художнього відділу ВКМ розроблена і активно втілюється в життя програма «Музейного всеобучу», покликана привернути увагу цієї вікової категорії відвідувачів до роботи музейних закладів. У Луцьких ПТУ № 10 та педагогічному училищі проводиться робота, спрямована на поглиблення знань дітей з питань образотворчого мистецтва, міфології, історії і релігії з використанням музейних предметів. У Луцькій СШ № 16 та вечірній школі діють лекторії «Волинь. Сторінки історії» і «Родина Косачів і духовне життя України». Активно співпрацюють працівники музею з учнями ПТУ № 12, ВПУ № 6 м. Луцька, Луцькою школою-інтернатом та Волинським обласним ліцеєм з посиленою військово-фізичною підготовкою [9, 35]. Проводиться у ВКМ день Луцької музичної школи, обласний конкурс дитячих художніх робіт «Весна іде, красу несе» [7, 6].

Традиційним у Колодяжненському літературно меморіальному музеї-садибі Лесі Українки стало проведення дитячих ранків «Весняне дійство

творить чудеса» та занять з програми «Музейного всеобучу» у дитячому садочку «Журавлик».

Певна тематична спрямованість склалася у роботі з дитячою і юнацькою аудиторією у Кортеліському історичному музеї. Тут традиційно організовують зустрічі учнів із ветеранами Другої світової війни, відбувається щорічний зліт студентів, зустрічі учнів з учасниками партизанського руху, прийняття присяги молодими воїнами. До Міжнародного дня музеїв в останні роки проводиться «Музейне свято» [3, 9-10].

Працівники музею постійно організовують краєзнавчі, літературно-мистецькі, тематичні, музичні, літературні вечори, історичні години, усні журнали, зустрічі. Працівниками музею розроблені ігрові екскурсії, екскурсії-казки з урахуванням певних вікових груп відвідувачів.

У краєзнавчому музеї ведеться активна виставкова робота. Постійно здійснюється підготовка різноманітних виставок – етнографічних, краєзнавчих, історичних, персональних, фотодокументальних, фотовиставок. Популярністю серед відвідувачів, особливо серед дитячої аудиторії, користуються виставки на етнографічну тематику, які організовують працівники відділу етнографії та народних ремесел. Вони дозволяють з використанням музейних засобів реконструювати звичай і побут волинян.

Починаючи з 2002 року у краєзнавчому музеї відбувається обласний конкурс різдвяно-новорічної атрибутики. Конкурсанти – це шкільна та студентська молодь. Юні учасники конкурсу втілюють свої новорічні фантазії у дивовижних виробах та різдвяно-новорічних композиціях, які згодом можуть бути представлені на тематичній виставці різдвяно-новорічних композицій.

Перед Волинським краєзнавчим музеєм стоїть необхідність створення нової музейно-педагогічної структури, впровадження нових інтерактивних технологій, залучення до співпраці музейних педагогів, психологів, адже робота з дитячою аудиторією є однією із найбільш перспективних напрямів музейної діяльності у світі. Саме вона покликана внести певні зміни в консервативне музейне середовище та поглянути на музей не лише як на місце зберігання та експонування музейних предметів, а й як на освітній і виховний заклад, який повинен привертати до себе увагу широкого кола відвідувачів.

Література

1. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 1991 р.
2. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 1992 р.
3. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 1993 р.
4. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 1994 р.

5. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 1995 р.
6. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 1996 р.
7. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 1997 р.
8. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 1998 р.
9. Звіт Волинського краєзнавчого музею, 2004 р.
10. Костюк О. Музейна педагогіка на сучасному етапі / Оксана Костюк // Волинський музей: історія і сучасність: Науковий збірник: вип. 4. – Луцьк, 2009. – С. 317-320.